

**Notitie : Quicksan flora en fauna Groen-
straat (ong.) te Berlicum**

Datum : 12 juni 2015

Contactpersoon :
opdrachtgever

Projectnummer : 211x07719

Opgesteld door :

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Door middel van een verkennend flora- en faunaonderzoek is een beoordeling gemaakt van de effecten die het plan zal hebben op beschermde natuurwaarden. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (NB-wet) en de Flora- en faunawet (FF-wet). Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significant effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Provinciaal beleid

De provinciale groenstructuur bestaande uit Ecologische Hoofdstructuur (EHS), tegenwoordig onderdeel van het Nationaal Natuurnetwerk, en Groenblauwe Mantel zijn ruimtelijk vastgelegd in de Verordening Ruimte. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS.

De groenblauwe mantel betreft gebieden met een belangrijke nevenfunctie voor natuur en water die overwegend grenzen aan de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzone of die deze verbinden.

De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten.

Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het Ministerie van LNV (augustus 2009) wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën vogelnesten. Van de meeste vogelsoorten zijn de nesten uitsluitend beschermd wanneer deze tijdens de broed- en nestperiode in gebruik zijn. Het gaat om soorten die jaarlijks nieuwe nesten maken. Van een aantal soorten is het nest, inclusief de functionele leefomgeving, jaarrond beschermd. Dit zijn een aantal roofvogels en uilen, koloniebroeders en gebouw bewonende vogelsoorten ('categorie 1-4 soorten').

Tenslotte is er een categorie nesten van vogelsoorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als die broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen ('categorie 5-soorten').

Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Werkwijze quickscan flora en fauna

In de quickscan zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 28 mei 2015 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

van dieren zijn onderzocht. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de checklist aanwezigheid (inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en faunawet vooronderzoek) uit het Vleermuisprotocol versie 25 maart 2013. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is onder meer gebruik gemaakt van quickscanhulp (quickscanhulp.nl). De quickscanhulp geeft een overzicht van gegevens (van de afgelopen vijf jaar) uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), de meest omvangrijke landelijke informatiebron van gegevens over verspreiding van soorten.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens beoordeeld welke beschermde soorten daadwerkelijk voor (kunnen) komen binnen het plangebied en is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Beschrijving van het plangebied

Ligging van het plangebied

Het plangebied ligt in de spie op de kruising Groenstraat-Laar in het buitengebied ten oosten van de kern Berlicum. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 156,9-409,4². Op onderstaande afbeelding (afbeelding 1) is de ligging van het plangebied weergegeven.

Afbeelding 1. Ligging plangebied

² De getallen staan respectievelijk voor de x-coördinaat en de y-coördinaat van de linkerbenedenhoek van het betreffende kilometervak.

Huidige situatie

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit productiegrasland. Langs de noordrand ligt een houtwal, aan de oostzijde grenst het plangebied aan grasland en boeren erf (fysiek gescheiden door een lage beukenhaag). Langs de wegen Laar (westzijde plangebied) en Groenstraat (zuidzijde plangebied) ligt een berm-sloot/greppel rondom welke droog stond ten tijde van het veldbezoek.

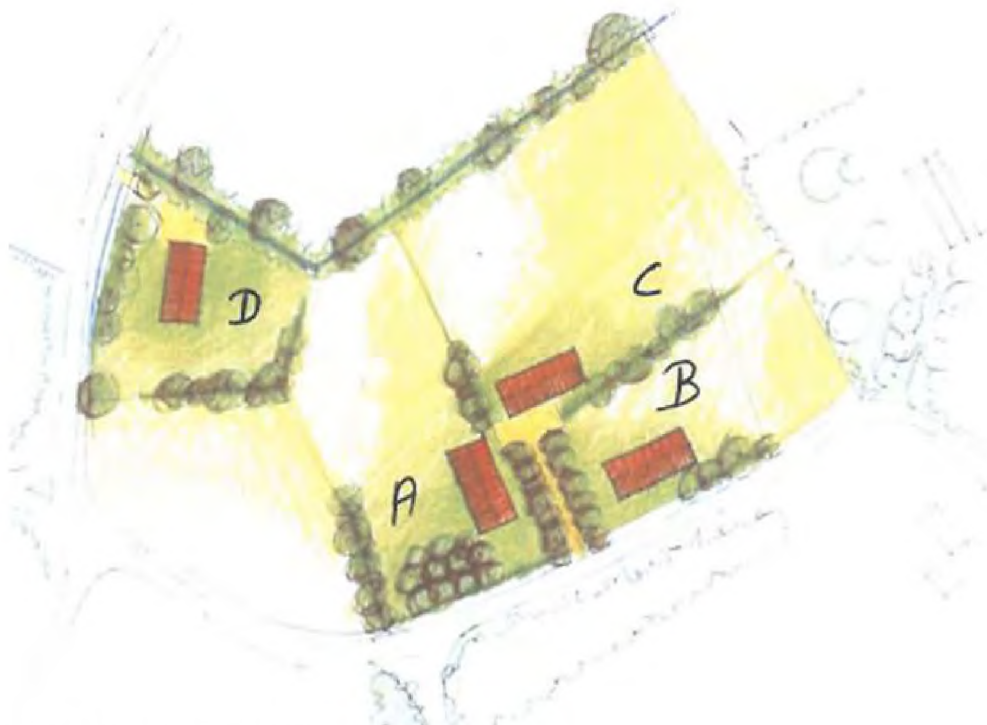
De volgende foto's geven een impressie van het plangebied en directe omgeving.

Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling bestaat uit de realisatie van nieuwbouw. Voor deze ontwikkeling zal grasvegetatie worden weggehaald en grondverzet worden gepleegd.

Zie onderstaande afbeelding voor een opzet van de verbeelding voor de gewenste toekomstige situatie.

Afbeelding 2. Verkavelingsschets gewenste situatie

Toetsing gebiedsbescherming

Wettelijke gebiedsbescherming

Het dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebied, het Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek, ligt op bijna 7 kilometer afstand. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van de ontwikkeling (kleinschalige nieuwbouw) zijn effecten op voorhand uitgesloten. In de planvorming zal derhalve verder geen rekening gehouden hoeven worden met de Natuurbeschermingswet.

Planologische gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen de EHS of Groenblauwe Mantel zoals vastgelegd in het Natuurbeheerplan en de Verordening Ruimte 2014. Gezien de ligging buiten deze planologische gebiedsbescherming zal in de planvorming hier verder geen rekening mee gehouden hoeven te worden.

Toetsing Flora- en faunawet

Vaatplanten

Het plangebied bestaat vrijwel geheel uit grasvegetatie wat intensief bemaaid wordt. Wat hoger opgaande vegetatie binnen het plangebied is beperkt tot ruigte met opslag van braam in en langs de greppel rondom het plangebied. De houtwal langs de noordrand van het plangebied

ligt hier buiten. Beschermde soorten planten, zoals de uit de omgeving bekend zijnde steenanjer en wilde gagel (tabel 2), zijn tijdens het veldbezoek niet binnen het plangebied aangetroffen. Gezien de aanwezige ongeschikte biotopen binnen het plangebied is het voorkomen van beschermde soorten planten redelijkerwijs uit te sluiten. Negatieve effecten op beschermde planten zijn op voorhand uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (haas, mol, veldmuis, etc.) kunnen van het plangebied gebruik maken.

Het voorkomen van de zwaardere beschermde soorten eekhoorn en steenmarter (beide tabel 2) is uit de omgeving van het plangebied bekend als ook het voorkomen van das (tabel 3). Binnen het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen of sporen aangetroffen van voornoemde soorten. Het plangebied is tevens niet geschikt als foerageergebied voor eekhoorn. Voor steenmarter en das zou het plangebied eventueel wel onderdeel van het foerageergebied kunnen vormen.

Effectenbeoordeling

Voor de genoemde soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en fauna-wet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen. Er zijn in dit geval echter geen specifieke maatregelen nodig.

Voor steenmarter heeft het plangebied in de toekomstige situatie voldoende waarde als foerageergebied. Het is niet uitgesloten dat de aanwezige houtwal in de huidige situatie fungeert als onderdeel van een looproute voor das. Door direct langs de houtwal geen belemmeringen op te werpen als voor dassen niet passeerbare afrasteringen kan een eventuele looproute behouden blijven. Met de ontwikkeling zal het areaal aan voedselrijk grasland, dat voor de das als primair foerageergebied beschouwd kan worden, afnemen. Door in de aanplant van hagen en bomen te voorzien in extra voedselbronnen (zoals fruit- en notenbomen) kan er binnen het plangebied voldoende foerageergebied voorhanden blijven. Door de toekomstige opgaande beplanting binnen het plangebied wordt er tevens meer dekking gecreëerd voor das. Negatieve effecten voor das zijn dan redelijkerwijs uit te sluiten.

Vleermuizen

Uit het plangebied en/of omgeving zijn waarnemingen bekend van meerdere soorten vleermuizen (allen zwaar beschermde soorten van tabel 3). Gezien het ontbreken van bebouwing en dikkere bomen worden vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen op voorhand uitgesloten binnen het plangebied. Gezien het nagenoeg ontbreken van opgaande vegetatie is de aanwezigheid van geschikt foerageergebied voor vleermuizen te verwaarlozen. De houtwal en de bomenrijen langs Laar en Groenstraat kunnen naast foerageergebied fungeren als onderdeel van vliegroutes voor vleermuizen. Indien er geen nachtelijke verlichting gebruikt zal worden voor de aanleg en het gebruik van de nieuwbouw, die uitstraalt op de houtwal en bomenrijen, zijn negatieve effecten voor vleermuizen uitgesloten.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied enkele soorten vogels aangetroffen zoals spreeuw. Het is niet geheel uitgesloten dat een enkele vogelsoort binnen het plangebied of di-

recte (aangrenzende) omgeving tot broeden kan komen (bijv. roodborsttapuit of grasmus in de ruigtevegetatie langs de bermgreppel).

Geschikte nestlocaties van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten (waarvan ook de functionele leefomgeving beschermd is), zoals de uit de omgeving bekend zijnde steenuil, ontbreken binnen het plangebied. Het is echter niet uitgesloten dat op 1 van de boerenerven in de nabijheid steenuil wel aanwezig is en het plangebied onderdeel vormt van het leefgebied. Dit geldt tevens voor huismus. Voor overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten is het plangebied qua oppervlaktegrootte en/of voorkomende biotoop niet van essentieel belang als foerageergebied.

Effectenbeoordeling

Voor de voorgenomen ontwikkeling zal vegetatie worden weggehaald. De vogelsoorten die hierin of in aangrenzende vegetatie kunnen broeden zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Als broedseizoen kan hier de periode tussen half maart en half augustus globaal worden aangehouden. Door werkzaamheden buiten deze broedperiode uit te voeren, wordt het risico op verstoring van broedsels sterk verminderd.

De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende of nestelende vogels aanwezig zijn, mogen ook tijdens het broedseizoen werkzaamheden worden uitgevoerd. Door inspectie voor aanvang van werkzaamheden op aanwezige legsels of nestjongen en indien deze aanwezig zijn, de werkzaamheden uit te stellen tot nadat de jongen zijn uitgevlogen, worden negatieve effecten voor vogels uitgesloten.

Verwacht wordt dat in de toekomstige situatie er geen essentieel leefgebied verloren gaat van in de omgeving broedende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals steenuil en huismus. De geplande woningen, tuinen en aanplant rondom kunnen nieuwe nest- en foerageergelegenheid bieden voor beide soorten. De gunstige staat van instandhouding van aanwezige (lokale) populaties zal niet in het geding komen, negatieve effecten worden dan ook uitgesloten.

Vissen, amfibieën en reptielen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De aanwezigheid van vissen als de kleine modderkruiper (tabel 2) en voortplantingsplaatsen van amfibieën als meerkikker (tabel 1 soort) is hierdoor uitgesloten. De grasvegetatie binnen het plangebied kan enige waarde hebben als landbiotoop (foerageergebied) voor algemene soorten amfibieën als meerkikker. De uit de (wijde) omgeving bekend zijnde alpenwatersalamander (tabel 2) wordt op basis van onge-schikt biotoop niet binnen het plangebied verwacht.

Het plangebied vormt geen geschikt biotoop voor reptielen, zoals de uit de (wijde) omgeving bekend zijnde levendbarende hagedis (tabel 2), vanwege het ontbreken van structuurrijke vegetatie. Negatieve effecten voor reptielen zijn op voorhand uitgesloten.

Effectenbeoordeling

Voor soorten amfibieën van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. In het kader van de algemene zorgplicht is het echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen.

Beschermde ongewervelde diersoorten

Voor beschermde ongewervelde soorten heeft het plangebied geen waarde door het ontbreken van geschikt biotoop zoals het ontbreken van geschikte waardplanten. Het voorkomen van beschermde ongewervelde soorten binnen het plangebied is daarmee met voldoende zekerheid uit te sluiten.

Conclusie en aanbevelingen

- Binnen het plangebied is het voorkomen van enkele algemeen beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 1 (haas, mol, veldmuis, etc.) niet uitgesloten. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt hiervoor de zorgplicht.
- Het plangebied kan van waarde zijn als foerageergebied voor de in de omgeving voorkomende das. Door direct langs de houtwal geen belemmeringen op te werpen als voor dassen niet passeerbare afrasteringen kan een eventuele looproute hier behouden blijven. Met de ontwikkeling zal het areaal aan voedselrijk grasland, dat voor de das als primair foerageergebied beschouwd kan worden, afnemen. Door in de aanplant van hagen en bomen te voorzien in extra voedselbronnen (zoals fruit- en notenbomen) kan er binnen het plangebied voldoende foerageergebied voorhanden blijven. Hierdoor zal de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie niet in het geding komen en kunnen negatieve effecten voor das uitgesloten worden.
- De houtwal en de bomenrijen langs Laar en Groenstraat kunnen naast foerageergebied fungeren als onderdeel van vliegroutes voor vleermuizen. Aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen binnen het plangebied is uitgesloten. Indien er geen nachtelijke verlichting gebruikt zal worden voor de aanleg en het gebruik van de nieuwbouw, die uitstraalt op de houtwal en bomenrijen, zijn negatieve effecten voor vleermuizen uitgesloten.
- Binnen het plangebied en/of directe (aangrenzende) omgeving zijn enkele broedende vogels te verwachten in de aanwezige vegetatie. De nesten van vogelsoorten zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Voor de binnen het plangebied voorkomende vogelsoorten kan de periode tussen half maart en half augustus worden aangehouden als broedseizoen. Door het uitvoeren van werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren en/of door inspectie voor aanvang van werkzaamheden op de aanwezigheid van broedende vogels, kunnen negatieve effecten voorkomen worden.
- Het plangebied kan een belangrijk onderdeel uitmaken van het leefgebied van in de omgeving broedende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zoals huismus en steenuil. De geplande woningen, tuinen en aanplant rondom kunnen nieuwe nest- en foerageergelegenheid bieden voor beide soorten. Verwacht wordt dat in de toekomstige situatie er geen essentieel leefgebied verloren gaat voor steenuil en huismus. De gunstige staat van instandhouding van aanwezige (lokale) populaties zal niet in het geding komen, negatieve effecten worden dan ook uitgesloten.

- Binnen het plangebied zijn enkele algemeen beschermde soorten amfibieën van tabel 1 te verwachten zoals meerkikker. Voor soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt hiervoor de zorgplicht.
- Binnen het plangebied zijn geen beschermde soorten planten, vissen, reptielen en overige ongewervelden (zoals bijv. zeldzame dagvlinders en libellen) te verwachten. Negatieve effecten voor deze soortgroepen zijn op voorhand uitgesloten met inachtneming van de zorgplicht.
- In het kader van de algemene zorgplicht is het noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor aanwezige individuen. Dit houdt in dat al het redelijkerwijs mogelijke gedaan dient te worden om het doden van individuen te voorkomen. Er zijn in dit geval echter geen specifieke maatregelen nodig voor amfibieën en grondgebonden zoogdieren.